

CURIERUL ROMÂNESC

(RUMĂNSKA KURIREN)

STIFTELSEN RUMĂNSKA KURIREN

FUNDATIA CURIERUL ROMÂNESC

Anul 16, nr.184-86

PUBLICAȚIE TRIMESTRIALĂ

Ianuarie-Martie 1996

Ansvarig utgivare

SILVIA CONSTANTINESCU

Editor responsabil

Adress: Altvägen 99, 142 42 SKOGÅS, SWEDEN

Tel & Fax: + 46.8.771 74 17

RADU PORTOCALĂ

SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ, ÎN MAREA EI MAJORITATE, NU PARE DORNICĂ SĂ NE VADĂ ÎNTORCÎNDU-NE

S.C.: Cine sînteți, domnule Radu Portocală?

R.P. M-am născut în 1951, la București, într-o familie cu o îndelungată tradiție liberală. Venirea mea pe lume s-a petrecut între două arestări: cea a bunicului meu, fostul ministru Radu Portocală, omorît la o dată necunoscută în închisoarea de la Sighet și cea a tatălui meu, Dr. Radu Portocală, trimis pentru doi ani la muncă forțată la Canal și Onești, pentru "vina" de a fi fost "fiu de demnitar". Auspicii puțin favorabile pentru un început de viață... Persecuțiile, mizeriile de tot felul, aveau să se țină

lanț pînă la plecarea din țară. Poate din pricina numelui ușor de reținut, atîta vreme cît am trăit în România și chiar după plecare, așa numitele "autorități competente" au manifestat un interes greu de suportat pentru ceea ce făceam.

În 1965 am început să scriu poezie, iar cîțiva ani mai tîrziu m-am lansat în aventura chinuitoare a încercărilor de publicare. Am renunțat, însă, scribit pentru multă vreme, în ziua în care Marin Preda, director la "Cartea Românească", mi-a transmis prin adjunctul său, Mihai Gafița, că mă va publica după ce îmi voi fi ales un pseudonim "fără amintiri politice"! În marea lui ciudățenie, destinul a făcut ca eu să rămîn cu scîrba, iar lui Marin Preda să i se atribuie laurii disidenței...

"Revoluția culturală" din iulie 1971 mi-a tăiat calea universității. Iar în 1977, o anchetă "în legătură cu crima de înaltă trădare"- pură absurditate, căci, recunosc, nu aveam nici o activitate politică - a fost la originea plecării din România. Am trăit cinci ani în Grecia, iar în 1982 am venit la Paris, unde am urmat și absolvit cursurile unui institut de relații internaționale.

În 1986 mi-am început activitatea jurnalistică. Am colaborat la mai multe reviste și posturi de radio și am sfîrșit prin a înțelege că, pînă și aici, libertatea presei e o noțiune cît se poate de elastică. O carte pe care am scris-o și publicat-o în 1990, "Autopsie du coup d'État roumain", mi-a atras neașteptat de multe dușmăni și în România, dar și, paradoxal, aici, printre ziaristiții francezi. A scrie ce crezi, nu e întotdeauna un lucru ușor de trăit. Din păcate...

S.C.: Sînteți un exilat. Ce a însemnat exilul pentru dvs.? Are exilul în general și al nostru, al românilor, în special, o semnificație aparte?

R.P.: Spuneam că m-am născut între două arestări, într-o familie nedorită, respinsă în propria ei țară. M-am născut, deci, în exil. Plecarea, în 1977, nu a reprezentat decît ultimul avatar - administrativ - al acestui exil.. Exilul dinainte de 1977 a fost chinuitor. Pentru că am trăit în permanentă sub semnul acestui "a nu fi vrut" în chiar locul pe care îl credeam al meu. Plecarea a însemnat o serie de rupturi și de reînădăcinări simultane. O experiență complicată, vastă, pusă sub semnul definitivului. Aș îndrăzni să spun că exilul - spre deosebire de emigrație, care e

definească în noua lor situație. De o parte și de alta, însă, au existat excepții care contrazic aceste afirmații.

S.C.: Se poate vorbi despre o politică a exilului românesc înainte de '89 și după '89?

R.P.: Nu cred că se poate vorbi despre o politică a exilului, nici înainte, nici după decembrie 1989, ci despre o *sumedenie de politici*, adesea divergente și uneori absurde. Fărîmițarea exilului a dat, de multe ori, un caracter incoerent acțiunilor sale politice, conducîndu-le astfel în impasuri mai mult sau mai puțin obscure.

De altfel, toate încercările de federare a vieții politice din exil s-au terminat prin tot atîtea eșecuri.

Ambițiile personale, rivalitățile, încăpătînrile contra-productive, antipatiile, suspiciunile- toate acestea au creat o stare de dezbinare cronică ce continuă și azi. Înainte de 1989, dacă reușeau să se adune o sută de persoane la manifestațiile din fața ambasadei române, era un mare succes. Asta spune mult! Bineînțeles, nu vreau să pretind că bunele intenții lipseau. Dimpotrivă. Însă ele nu puteau - și nu pot nici acum - să se armonizeze. Ceea ce se făcea, se făcea fie pe cont propriu, fie în grupuri restrînsse. și, cu toate acestea, succesele nu au lipsit. Succese relative, desigur, dar totuși... Ceea ce ne poate consola în sensul cel mai păcătos al cuvîntului- este faptul că toate exilurile, începînd cu cel rus, care, în anii 20, a avut o tristă înfîietate, s-au comportat la fel.

S.C.: Ce rol a avut biserica în exil și ce rol trebuie să aibe acum? Cum trebuie soluționată problema existenței bisericilor cu preoți trimiși de Patriarhia de la București, mulți rămași de pe timpul lui Ceaușescu și celor formate în exil, cu preoți din exil?

R.P.: Biserica ar fi putut și ar fi trebuit să aibe un rol de continuitate și de unitate spirituală. Din păcate, am impresia că ea n-a reușit pe de-a-ntregul să joace acest rol. Dar cred că, dacă putem vorbi de un eșec, fie și relativ, el se datorează mai degrabă enoriașilor decît bisericii.

În ce privește bisericile și preoții care se întorc spre Patriarhia de la București, ceea ce se întimplă la Paris de un an de zile mi se pare în acel ași timp

Domnul Radu Portocală a publicat în 1990 lucrarea "Autopsie du coup d'État roumain".

un fenomen total diferit este o *atitudine* politică, o stare sufletească, o *statornicire* morală.

Pentru unii, exilul a fost o înrodire spirituală, o desăvîrșire, ca o a doua venire pe lume; pentru alții, orbecăind între două identități, la fel de confuze și una și cealaltă și adesea contradictorii, el a fost secăuire, prilej de grave incertitudini culturale și sociale.

Potrivit logicii care-i e proprie, exilul se așază în straturi succesive, ca pămîntul. Primii veniți, și-au trăit dezrădăcinarea sub semnul tragic al unei așteptări mereu înșelate; cei de pe urmă - adesea emigranți au trăit-o echivoc, incapabili să se